NN 85/2019 (11.9.2019.), Pravilnik o prirodnim mineralnim, prirodnim izvorskim i stolnim vodama

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

1743

Na temelju članka 80. stavka 17. Zakona o poljoprivredi (»Narodne novine«, broj 118/18) ministrica poljoprivrede donosi

PRAVILNIK

O PRIRODNIM MINERALNIM, PRIRODNIM IZVORSKIM I STOLNIM VODAMA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Pravilnika

Članak 1.

(1) Ovim se Pravilnikom propisuju zahtjevi kojima moraju udovoljavati prirodne mineralne, prirodne izvorske i stolne vode pri korištenju, obradi i stavljanju na tržište, a odnose se na:

– fizikalna, kemijska, fizikalno-kemijska i senzorska svojstva te sastav

– mikrobiološke kriterije

– dozvoljene tehnološke postupke obrade

– svojstva analitičkih ispitivanja i

– dodatne zahtjeve označavanja.

(2) Ovim se Pravilnikom propisuje postupak priznavanja koji je potrebno provesti prije stavljanja prirodne mineralne i prirodne izvorske vode na tržište te postupak odobravanja primjene dopuštenih tehnoloških postupaka obrade prirodne mineralne i prirodne izvorske vode iz članka 10. stavka 1. podstavaka 2. i 3. ovoga Pravilnika, prije početka njihove primjene.

(3) U smislu ovoga Pravilnika naziv »izvorska voda«, za vodu koja se nalazi na tržištu bilo koje države članice Europske unije i države Europskog gospodarskog prostora, ima isto značenje kao naziv »prirodna izvorska voda« definiran člankom 27. ovoga Pravilnika te za istu vrijede zahtjevi propisani ovim Pravilnikom.

Članak 2.

(1) Ovim se Pravilnikom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose:

– Direktiva 2009/54/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o iskorištavanju i stavljanju na tržište prirodnih mineralnih voda (preinačena) (Tekst značajan za EGP) (SL L 164, 26. 6. 2009.) i

– Direktiva Komisije 2003/40/EZ od 16. svibnja 2003. o određivanju popisa, dopuštenih količina i zahtjeva za deklariranje sastojaka prirodnih mineralnih voda i uvjeta za korištenje zraka obogaćenog ozonom u obradi prirodnih mineralnih voda i izvorskih voda (SL L 126, 22. 5. 2003.).

(2) Odredbe članaka 12., 16. stavka 1., 19., 20., 21., 22., 25. stavka 2., 28., 30., 31., 32., 33., 37., 38., 39. i 40. ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na prirodne mineralne, prirodne izvorske i stolne vode koje su zakonito proizvedene i/ili stavljene na tržište u drugoj državi članici Europske unije ili Turskoj ili koje su zakonito proizvedene i/ili stavljene na tržište u državi koja pripada Europskom udruženju slobodne trgovine koja je potpisnica Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru.

Članak 3.

Odredbe ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na:

– vode koje su medicinski proizvodi definirani posebnim propisom o davanju odobrenja za stavljanje lijeka u promet i

– prirodne mineralne vode koje se koriste na izvoru u ljekovite svrhe u termalnim i hidrotermalnim objektima.

Značenje pojmova

Članak 4.

(1) Vodonosnik je podpovršinski sloj ili slojevi stijena ili drugih geoloških naslaga dovoljne poroznosti i propusnosti da omogućava znatan protok podzemne vode ili zahvaćanje znatnih količina podzemne vode.

(2) Izvor je prirodno pojavljivanje podzemne vode na površini ili zahvat podzemne vode iz jednog ili više bušenih zdenaca.

(3) Izdašnost izvora (protok vode na izvoru) je maksimalna izdašnost izvora utvrđena na temelju ispitivanja u sušnom razdoblju.

(4) Voda za ljudsku potrošnju je voda definirana posebnim propisom o vodi za ljudsku potrošnju.

Označavanje prirodnih mineralnih, prirodnih izvorskih i stolnih voda

Članak 5.

Na označavanje voda iz članka 1. stavka 1. ovoga Pravilnika primjenjuju se odredbe Uredbe (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (Tekst značajan za EGP) (SL L 304, 22. 11. 2011.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1169/2011) te odredbe ovoga Pravilnika koje se odnose na označavanje.

Ambalaža

Članak 6.

(1) Prirodna mineralna, prirodna izvorska i stolna voda stavlja se na tržište samo kao pretpakirana hrana.

(2) Ambalaža u koju se puni voda iz stavka 1. ovoga članka mora biti zatvorena na način da se izbjegne bilo kakva mogućnost patvorenja ili onečišćenja vode.

II. POSEBNE ODREDBE

1. PRIRODNA MINERALNA VODA

Definicija prirodne mineralne vode

Članak 7.

(1) Prirodna mineralna voda je voda koja udovoljava mikrobiološkim kriterijima propisanim člancima 13., 14. i 15. ovoga Pravilnika, potječe iz vodonosnika, a zahvaća se i puni iz izvora.

(2) Prirodna mineralna voda razlikuje se od vode za ljudsku potrošnju:

a) po svojim prirodnim svojstvima koja karakteriziraju sadržaj i količina određenih mineralnih tvari, elemenata u tragovima ili drugih tvari te ovisno o slučaju određeni fiziološki učinci i

b) po svojoj izvornoj čistoći

pri čemu su oba svojstva sačuvana zbog podzemnog podrijetla prirodne mineralne vode koja je zaštićena od svih rizika onečišćenja.

(3) Svojstva iz stavka 2. ovoga članka, koja prirodnoj mineralnoj vodi mogu dati svojstva pogodna za zdravlje, moraju biti procijenjena:

a) sa sljedećih stajališta:

1. hidrogeološkog

2. fizikalnog, kemijskog i fizikalno-kemijskog

3. mikrobiološkog i

4. po potrebi, farmakološkog, fiziološkog i kliničkog.

b) u skladu sa zahtjevima i kriterijima navedenim u Dodatku 1. ovoga Pravilnika te

c) u skladu sa znanstvenim metodama koje je odobrilo nadležno tijelo.

(4) Ispitivanja iz stavka 3. točke a) podtočke 4. ovoga članka nisu obvezna ako voda u pogledu sastava ima takva svojstva radi kojih se ista smatrala prirodnom mineralnom vodom u državi članici Europske unije podrijetla prije 17. srpnja 1980. godine. To posebno vrijedi u slučaju kada takva voda i na izvoru i nakon punjenja u ambalažu, odnosno na tržištu, sadrži najmanje 1000 mg/kg ukupno otopljenih krutih tvari ili 250 mg/kg slobodnog ugljikovog dioksida.

(5) Sastav, temperatura i druga bitna svojstva prirodne mineralne vode moraju ostati stabilna unutar granica prirodne fluktuacije, a na njih ne smiju utjecati moguće oscilacije izdašnosti izvora, odnosno protoka vode.

Maksimalno dopuštene koncentracije tvari u prirodnoj mineralnoj vodi

Članak 8.

(1) Popis tvari koje mogu predstavljati rizik za zdravlje i njihove maksimalno dopuštene koncentracije (u daljnjem tekstu: MDK) u prirodnoj mineralnoj vodi propisane su u Tablici 1. Dodatka 2. ovoga Pravilnika.

(2) Tvari iz stavka 1. ovoga članka su prirodno prisutne u vodi i ne smiju biti rezultat onečišćenja na izvoru.

(3) MDK tvari iz stavka 1. ovoga članka moraju udovoljavati kriterijima propisanim u Tablici 1. Dodatka 2. ovoga Pravilnika u vrijeme punjenja vode u ambalažu kao i vode koja se nalazi na tržištu.

(4) Istinitost/točnost, preciznost i granica detekcije analitičkih metoda analiza tvari iz Tablice 1. Dodatka 2. ovoga Pravilnika propisane su u Tablici 2. Dodatka 2. ovoga Pravilnika.

Gazirana prirodna mineralna voda

Članak 9.

(1) Gazirana prirodna mineralna voda pri normalnim uvjetima temperature i tlaka na izvoru ili nakon punjenja u ambalažu spontano i na jasno vidljiv način otpušta ugljikov dioksid (u daljnjem tekstu: CO_2).

(2) Gazirana prirodna mineralna voda dijeli se u tri kategorije koje se definiraju kao:

– »prirodno gazirana prirodna mineralna voda« je voda čiji je sadržaj CO_2 koji je podrijetlom iz izvora, nakon dekantiranja, ako se isto provodi, i nakon punjenja u ambalažu, jednak sadržaju CO_2 na izvoru, uzimajući u obzir eventualno ponovno dodavanje određene količine CO_2 iz istog vodonosnika koja odgovara količini CO_2 oslobođenoj, odnosno izgubljenoj tijekom provođenja dopuštenih postupaka, uvažavajući uobičajena tehnička odstupanja

– »prirodna mineralna voda s povećanom količinom ugljikovog dioksida iz izvora« je voda čiji je sadržaj CO_2, koji je podrijetlom iz vodonosnika, nakon dekantiranja, ako se isto provodi, i nakon punjenja u ambalažu veći od sadržaja CO_2 utvrđenog na izvoru i

– »gazirana prirodna mineralna voda« je voda kojoj je dodan CO_2 koji nije podrijetlom iz vodonosnika iz kojeg potječe voda.

Dopušteni tehnološki postupci

Članak 10.

(1) Prirodna mineralna voda u onom stanju kakva je na izvoru ne smije biti podvrgnuta bilo kakvoj obradi odnosno tehnološkim postupcima, osim:

– odvajanju njezinih nestabilnih elemenata, kao što su spojevi željeza i sumpora postupcima filtracije ili dekantiranja uz mogućnost prethodne oksigenacije, u mjeri u kojoj takva obrada ne mijenja sastav vode u pogledu sadržaja aniona i kationa koji joj daju karakteristična svojstva

– odvajanju spojeva željeza, mangana, sumpora i arsena iz određenih prirodnih mineralnih voda obradom zrakom obogaćenim ozonom, u mjeri u kojoj takva obrada ne mijenja sastav vode u pogledu sadržaja aniona i kationa koji joj daju karakteristična svojstva

– uklanjanju fluorida aktivnim aluminijevim oksidom

– odvajanju drugih nepoželjnih sastojaka osim onih navedenih u podstavcima 1., 2. i 3. ovoga stavka, u mjeri u kojoj takva obrada ne mijenja sastav vode u pogledu aniona i kationa koji joj daju karakteristična svojstva te pod uvjetom da je postupak u skladu s uvjetima korištenja koje utvrdi Europska komisija i da je o tome obaviješteno Ministarstvo poljoprivrede (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i/ili

– potpunom ili djelomičnom uklanjanju slobodnog CO_2 isključivo primjenom fizikalnih metoda.

(2) Prirodna mineralna voda u onom stanju kakva je na izvoru, ne smije biti podvrgnuta bilo kakvom dodavanju osim uvođenju ili ponovnom uvođenju CO_2 u skladu s odredbama ovoga Pravilnika.

(3) Posebno je zabranjena svaka vrsta dezinfekcije bilo kojim sredstvima te sukladno stavku 2. ovoga članka zabranjeno je i dodavanje bakteriostatskih elemenata ili primjena bilo koje druge obrade koja bi mogla promijeniti broj živih mikroorganizama u prirodnoj mineralnoj vodi.

(4) Stavak 1. ovoga članka ne predstavlja zabranu korištenja prirodnih mineralnih i prirodnih izvorskih voda u proizvodnji bezalkoholnih pića.

Postupak obrade vode zrakom obogaćenim ozonom i postupak uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom

Članak 11.

(1) Korištenje postupka obrade prirodne mineralne vode zrakom obogaćenim ozonom mora biti opravdano sastavom vode, u smislu sadržaja spojeva željeza, mangana, sumpora i arsena u vodi.

(2) Pri obradi prirodnih mineralnih voda zrakom obogaćenim ozonom, radi odvajanja spojeva željeza, mangana, sumpora i arsena, moraju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti:

– fizikalno-kemijski sastav prirodnih mineralnih voda s obzirom na sadržaj aniona i kationa koji joj daju karakteristična svojstva ne smije biti promijenjen ovom obradom

– prirodna mineralna voda prije obrade mora udovoljavati mikrobiološkim kriterijima propisanim ovim Pravilnikom i

– obrada ne smije dovesti do stvaranja ostataka koncentracija otopljenog ozona, bromata i/ili bromoforma većih od maksimalno dopuštenih koncentracija propisanih u Dodatku 3. ovoga Pravilnika kao niti do stvaranja ostataka koji mogu biti opasni po zdravlje ljudi.

(3) Obrada prirodnih mineralnih voda postupkom uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom, mora udovoljavati odredbama Uredbe Komisije (EU) br. 115/2010 od 9. veljače 2010. o utvrđivanju uvjeta za korištenje aktivnog aluminijevog oksida za uklanjanje fluorida iz prirodnih mineralnih voda i izvorskih voda (Tekst značajan za EGP) (SL L 37, 10. 2. 2010.) (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) br. 115/2010).

Postupak odobravanja obrade vode zrakom obogaćenim ozonom i postupak uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom

Članak 12.

(1) U slučaju primjene postupka obrade prirodnih mineralnih voda zrakom obogaćenim ozonom, pravna ili fizička osoba obvezna je tri mjeseca prije primjene podnijeti Ministarstvu zahtjev za odobravanje na obrascu iz Dodatka 8. ovoga Pravilnika.

(2) Uz zahtjev za odobravanje iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se sljedeća dokumentacija:

– obrazloženje o opravdanosti primjene takve obrade s obzirom na sastav vode u odnosu na spojeve željeza, mangana, sumpora i arsena

– analitičko izvješće fizikalno-kemijskog sastava prirodne mineralne vode prije i poslije obrade

– analitičko izvješće mikrobioloških parametara propisanih ovim Pravilnikom prije obrade

– analitičko izvješće koncentracije otopljenog ozona, bromata i/ili bromoforma u obrađenoj vodi i

– tehničko-tehnološki elaborat u dijelu koji se odnosi na primijenjeni tehnološki postupak ili drugi odgovarajući tehnološki dokument.

(3) U slučaju primjene postupka uklanjanja fluorida iz prirodne mineralne vode aktivnim aluminijevim oksidom, pravna ili fizička osoba obvezna je tri mjeseca prije primjene podnijeti Ministarstvu zahtjev za odobravanje na obrascu iz Dodatka 8. ovoga Pravilnika.

(4) Uz zahtjev za odobravanje iz stavka 3. ovoga članka dostavlja se sljedeća dokumentacija:

– obrazloženje o opravdanosti primjene takve obrade s obzirom na sastav vode u odnosu na fluoride

– analitičko izvješće fizikalno-kemijskog sastava prirodne mineralne vode prije i poslije obrade

– analitičko izvješće mikrobioloških parametara propisanih ovim Pravilnikom prije obrade

– analitičko izvješće količine aluminijevih iona u obrađenoj vodi i

– tehničko-tehnološki elaborat u dijelu koji se odnosi na primijenjeni tehnološki postupak ili drugi odgovarajući tehnološki dokument.

(5) Postupak odobravanja obrade vode zrakom obogaćenim ozonom i postupak uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom provodi Povjerenstvo za provedbu postupka priznavanja prirodnih mineralnih voda i prirodnih izvorskih voda iz članka 80. stavka 6. Zakona o poljoprivredi (»Narodne novine«, broj 118/18) (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

(6) Neovisne pravne osobe ili posebne organizacijske cjeline unutar pravne osobe koje provode laboratorijska ispitivanja i izdaju analitička izvješća iz stavaka 2. i 4. ovoga članka, uključivši i uzimanje uzoraka, moraju biti akreditirane prema normi ISO/IEC 17025.

(7) Analitička izvješća o laboratorijskim ispitivanjima iz stavaka 2. i 4. ovoga članka ne smiju biti starija od godine dana.

(8) Na prijedlog Povjerenstva, osim dokumentacije iz stavaka 2. i 4. ovoga članka, može se zahtijevati dostava i druge dokumentacije te dodatnih informacija ukoliko je to potrebno za provedbu postupka odobravanja.

(9) U slučaju primjene postupka obrade prirodnih mineralnih voda zrakom obogaćenim ozonom Povjerenstvo mora utvrditi:

– opravdanost obrade vode zrakom obogaćenim ozonom s obzirom na sastav vode u odnosu na spojeve željeza, mangana, sumpora i arsena i

– da su subjekti u poslovanju s hranom koji primjenjuju takvu obradu poduzeli sve potrebne mjere za osiguranje učinkovitosti i sigurnosti obrade.

(10) U slučaju primjene postupka obrade prirodnih mineralnih voda postupkom uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom Povjerenstvo mora utvrditi:

– opravdanost takve obrade s obzirom na sastav vode u odnosu na fluoride i

– da su subjekti u poslovanju s hranom koji primjenjuju takvu obradu poduzeli sve potrebne mjere za osiguranje učinkovitosti i sigurnosti obrade.

(11) Tijekom postupka odobravanja obrade prirodne mineralne vode zrakom obogaćenim ozonom i odobravanja uklanjanja fluorida iz prirodne mineralne vode aktivnim aluminijevim oksidom Povjerenstvo provodi očevid.

(12) Očevid iz stavka 11. ovoga članka mora biti najavljen.

(13) Povjerenstvo sastavlja zapisnik o utvrđenim činjenicama, koji potpisuju članovi Povjerenstva nazočni očevidu i podnositelj zahtjeva za odobrenje primjene tehnološkog postupka.

(14) Nakon provedenog očevida Povjerenstvo na temelju dostavljene dokumentacije iz stavaka 2., 4. i 8. ovoga članka kao i zapisnika iz stavka 13. ovoga članka utvrđuje da li su zadovoljeni uvjeti za primjenu postupaka obrade prirodnih mineralnih voda zrakom obogaćenim ozonom ili postupka uklanjanja fluorida aktivnim aluminijevim oksidom propisani ovim Pravilnikom i Uredbom Komisije (EU) br. 115/2010.

(15) Pravna ili fizička osoba koja je podnijela zahtjev iz članka 12. stavaka 1. i 3. ovoga Pravilnika obvezna je tijekom očevida, članovima Povjerenstva osigurati pristup prostorijama i dokumentima koji se odnose na taj postupak obrade.

(16) Nakon provedenog postupka Povjerenstvo predlaže ministru donošenje Rješenja o odobravanju dopuštenog tehnološkog postupka obrade prirodne mineralne vode zrakom obogaćenim ozonom i odobravanju uklanjanja fluorida iz prirodne mineralne vode aktivnim aluminijevim oksidom.

(17) Ukoliko nisu zadovoljeni svi uvjeti propisani ovim Pravilnikom, Povjerenstvo predlaže ministru donošenje Rješenja o odbijanju zahtjeva za odobravanje dopuštenog tehnološkog postupka obrade prirodne mineralne vode zrakom obogaćenim ozonom i odobravanje uklanjanja fluorida iz prirodne mineralne vode aktivnim aluminijevim oksidom.

Mikrobiološki kriteriji

Članak 13.

(1) Ukupni broj mikroorganizama sposobnih za razmnožavanje u prirodnoj mineralnoj vodi na izvoru mora odgovarati normalnom broju mikroorganizama te pružati zadovoljavajući dokaz o zaštiti izvora od svih oblika onečišćenja.

(2) Ukupni broj mikroorganizama sposobnih za razmnožavanje iz stavka 1. ovoga članka određuje se prema kriterijima za mikrobiološka ispitivanja na izvoru propisanim u Dodatku 1. točki c) podtočki 3. ovoga Pravilnika.

(3) Normalni broj mikroorganizama u prirodnoj mineralnoj vodi iz stavka 1. ovoga članka podrazumijeva konstantan broj mikroorganizama u prirodnoj mineralnoj vodi na izvoru prije bilo kakvog dozvoljenog postupka obrade, čiji se kvalitativan i kvantitativan sastav uzima u obzir u postupku priznavanja prirodne mineralne vode, a kontrolira se periodičkim analizama.

(4) Ukupni broj mikroorganizama sposobnih za razmnožavanje u prirodnoj mineralnoj vodi na izvoru mora biti manji od:

– 20 u 1 ml, poraslih pri temperaturi 20 – 22 °C u vremenu od 72 sata na agar-agaru ili agar-želatini i drugim podlogama koje daju istovjetne rezultate i

– 5 u 1 ml, poraslih pri temperaturi od 37 °C u vremenu od 24 sata na agar-agaru i drugim podlogama koje daju istovjetne rezultate.

(5) Vrijednosti iz stavka 4. ovoga članka smatraju se orijentacijskim brojčanim vrijednostima, a ne maksimalno dopuštenim koncentracijama.

(6) Ukupni broj mikroorganizama sposobnih za razmnožavanje u prirodnoj mineralnoj vodi nakon punjenja u ambalažu ne smije biti veći od: